

яку позначають як перехід до Постмодерну, що характеризується відмовою від гранднаративів, лінійної логіки історичного розвитку, орієнтації на домінування загального над індивідуальним тощо. Зрештою, така зміна парадигми підриває сенс існування і призначення університетів, які значною мірою були орієнтовані на логіку і вимоги доби Модерну. Звідси стає зрозумілою безплідність пошуків нової моделі Університету, оскільки сам концепт моделі є породженням ментальності попередньої доби. Натомість постає проблема створення такої форми навчання, яка дозволяла б широко варіювати предмет навчання. Це має бути навчання «з відкритим доступом», тобто такий освітянський процес, який не зводиться до конкретного розкладу занять і який приречений на те, щоб завжди залишатися відкритим.

Література:

1. Бек У. Общество риска. На пути к другому модерну. М., 2000.
2. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія. – К., 1996.
3. Бауман З. Индивидуализированное общество / Пер. с англ. под ред. В.Л. Иноземцева. – М.: Логос, 2005. – 390 с.
4. Дьюї Дж. Досвід і освіта. – Львів, 2003.
5. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура. – М., 2000.
6. Кастельс М. Интернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства. – К., 2007.
7. Кастельс М., Хіманен П. Інформаційне суспільство та держава добробуту. Фінська модель. – К., 2006.
8. Тоффлер Е. Нова парадигма влади. Знання, багатство, сила – Акта, 2003.
9. Тоффлер Е. Третя хвиля. – К., 2000.
10. Рідінгс Б. Університет в руїнах. – М., 2010.
11. Флорида Р. Креативний клас. – К., 2018.

ДІТИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В ПЕРІОД НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

С.М. Шевченко, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу історії та філософії освіти Інституту педагогіки НАПН України

Нині законодавство України в галузі освіти забезпечує правові засади подальшого розвитку системи освіти у створенні умов для навчання,

реабілітації, соціальної адаптації, інтеграції в суспільство дітей з особливими потребами. Основою їх діяльності був ряд чинних законодавчих документів: Указу Президента України «Про заходи щодо розв'язання актуальних проблем осіб з обмеженими фізичними можливостями» (2011), Постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» (2011), «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами» (2013), «Про навчальні плани та програми спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів на 2014/2015 н. р.», «Про організацію навчально-виховного процесу для учнів з особливими освітніми потребами загальноосвітніх навчальних закладів у 2015/2016 н. р.» (2015), «Про структуру навчального року та навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів у 2017/2018 навчальному році» (2017), «Про навчальні плани та організацію навчально-виховного процесу для учнів з особливими освітніми потребами загальноосвітніх навчальних закладів у 2017/2018 н. р.» (2017) та інші.

У зв'язку з переходом загальноосвітньої школи на 12-річний термін навчання, було удосконалено і структуру спеціальних шкіл усіх типів (Постанова (2013)). У структурі навчального року та навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів (далі – ЗНЗ) було визначено основні підходи щодо організації навчально-виховного процесу у ЗНЗ, що був чинними для спеціальних ЗНЗ для дітей з особливими освітніми потребами (ООП), навчально-реабілітаційних центрів для дітей з ООП зумовленими складними порушеннями розвитку.

Аналіз літературних джерел показав, що за останні роки було визначено нову методологію розвитку спеціальної освіти (В. Бондар, В. Засенко, А. Колупасєва, О. Таранченко та ін.), яка передбачає: створення умов для здобуття дітьми різних освітніх рівнів, не залежно від стану здоров'я, наявності тих чи інших порушень психофізичного розвитку; спрямування освіти на задоволення потреб дітей та їхніх батьків шляхом надання освітніх послуг (до яких відносимо і реабілітаційні, корекційно-розвиткові тощо); розширення мережі навчальних установ та надання батькам прав вибору освітньої моделі для своєї дитини.

Стаття 53 Конституції України та Закон України «Про освіту» гарантувала загальний доступ до освіти незалежно від місця проживання дитини, соціального походження, стану здоров'я, мови спілкування та інших

факторів. Право на освіту в Україні реалізовувалося переважно через публічні (державні і комунальні) заклади освіти. У період пандемії всі навчально-реабілітаційні центри та для спеціальних ЗНЗ для дітей з особливими освітніми потребами працювали режимі он-лайн. Читаю переписку однієї зі шкіл батьків. Одна мама пише: «Діти на дистанційці, навчання проходило в «зумі і в класрумі». Домашніх завдань багато і весь час за комп'ютером дітям з особливими потребами вчитися було особливо важко в період пандемії» [1]. Отже, незважаючи на те, що їм читалися уроки он-лайн, діти були вдома, але сама технологія навчання, у період пандемії, була важкою для таких дітей. Їм потрібні «живі уроки», щодня відвідувати школу і отримувати знання. Звісно, що це були певні навички у всіх у період пандемії, які будуть лягати в основу нової технології навчання. Зазначимо, що «Міністерство освіти і науки України розробило інструктивно-методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у школах на 2020/2021 навчальний рік. Зокрема, було визначено пріоритети роботи інклюзивно-ресурсних центрів та організації інклюзивного навчання в регіонах, що потраплять до «червоної» зони епідемічної небезпеки». Всі рекомендації було оприлюднено на сайті МОН [2].

Весь освітній процес у новому навчальному році був організований з урахуванням епідемічної ситуації в регіонах. У «червоному» рівні епідемічної небезпеки психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги надавалися дітям з ООП за допомогою дистанційних технологій. Водночас під час проведення таких занять було враховано індивідуальні потреби та потенційні можливості дитини з ООП. Відновлення корекційно-розвиткової роботи у 2020/2021 навчальному році розпочалося з аналізу динаміки розвитку дитини, вивчення сильних сторін та позитивних змін, що стало основою плану корекційно-розвиткової роботи як складової індивідуальної програми розвитку учня з ООП.

У час пандемії більшість рекомендацій МОН стосувалися санітарно-гігієнічних норм і дотримання умов, встановлених карантинними зонами, які ґрунтуються на Постанові головного санітарного лікаря «Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби COVID-19». Отже, висновки полягають у тому, що варто вчитися працювати он-лайн. Адже пандемія ще існує у світі і може повернутися й до України. Саме тому потрібно он-лайн проводити

уроки для дітей з ООП, навчати їх вчитися в такому режимі, вибудовувати організацію навчального процесу відповідно до індивідуальності дітей (чи то порушення слуху, зору, мови). Оскільки ця нова технологія не така уже і складна, лише потрібна їй правильна і коректна організація. Організація навчально-виховного процесу шкіл відповідно до їх навчально-виховних планів і організаційна діяльність дітей, класу, з кожним класним керівником чи вчителем молодших класів. Це таке ж саме навчання лише он-лайн. Навіть це зручніше, адже діти мають більше часу і уроки, і вдома. Під час опитування педагогів спеціальних шкіл виявили, що «Через відсутність або брак попереднього досвіду дистанційного навчання та реакції з боку уряду виникла ціла низка освітніх проблем: більша частина педагогів не користувалася комп'ютером, не було швидкісного інтернету, нема взагалі комп'ютера, з телефона виходили в мережу та інші. Педагоги зазначили, що раніше не використовували технології дистанційного навчання у своїй педагогічній діяльності» [3]. Натомість, як ми зазначали раніше, вчитель не отримував рекомендацій щодо методики проведення дистанційного навчання або навчання за допомогою освітніх онлайн-інструментів. Водночас для вчителя корисним були б розроблені поради щодо того, як пояснювати новий матеріал, давати зворотній зв'язок, тренувати навички, оцінювати прогрес та визначати тривалість уроків в умовах дистанційного навчання. Таким чином он-лайн технології потрібно використовувати оскільки воно і нині актуальне по всьому світові. У подальшому варто окреслити освітні та позаосвітні проблеми, з якими стикалися учасники навчального процесу: школярство та вчителя і звернути на це увагу та передбачити їх у майбутньому.

Література:

1. Громадська організація общества нечуючих педагогів (ГО ОНП). Телеграм. Беланова Ольга: коментар про дистанційне навчання дітей, 21 квітня 2021 р.
2. Інклюзивне навчання під час карантину – МОН розробило рекомендації щодо навчання дітей з особливими освітніми потребами у школах. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/news/inklyuzivne-navchannya-pid-chas-karantinu-mon-rozrobilo-rekomendaciyi-shodo-navchannya-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-u-shkolah>
3. Коронавірус та освіта: аналіз проблем і наслідків пандемії. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cedos.org.ua/researches/koronavirus-ta-osvita-analiz-problem-i-naslidkiv-pandemii/>